

Иницијатива за покретање унутрашњег дијалога о Косову није само унутрашње питање, оно задире у стабилност целог региона. Због тога је гост данашње Седмице експерт за балканска питања, историчар, инострани члан САНУ Јелена Гускова.

Знам да сте балканским темама посвећени двадесет четири часа дневно и да сте испратили иницијативу председника Вучића о покретању унутрашњег дијалога о Косову и Метохији. Идеја је овде наишла на противречне реакције. Како сте је ви доживели са московске дистанце?

Врло је занимљиво било слушати ову иницијативу за решавање проблема о КиМ, за дијалог друштвених организација, политичких странака. Тај је позив за дијалог дошао доста касно, када је толико папира потписано, када је годинама трајао тај преговарачки процес, када је све при крају. Сад одједном унутрашњи дијалог, а зашто не референдум?

И зашто уопште референдум није био постављен као питање, и сада и раније? Пажљиво сам гледала тај текст Александра Вучића, нашег председника, и читала између редова. Вучић жели да буде реалан, како он каже. Он не чека да ће вама у руке доћи оно што сте одавно изгубили, па није Србија арогантна као што је неретко и раније била, решење не лежи у нашим митовима... Када ви погледате те речи, видим шта од тог дијалога тражи ваш председник.

Како сте ви то видели?

Ово врло личи на припрему јавности за признање Косова и избацивање КиМ из уставне преамбуле, пребацивање историјске одговорности за предају Косова на јавност Србије, друштвене и политичке организације и странке. Сигурна сам да је дошао један од последњих периода у решавању косовске кризе. Зашто? Зато што је још власт Бориса Тадића кренула са решавањем косовског питања. Документи Викиликса показали су да

Никада вас неће примити у ЕУ, али НАТО-у сте итекако потребни

Пише: Јелена Гускова
понедељак, 31 јул 2017 09:26

је Борис Тадић већ био спреман да прихвати отцепљење Косова од Србије, још у јулу 2007. године. Тадић је изјавио да неће дозволити да Косово засмета напорима Србије да се интегрише у ЕУ и НАТО. А онда је још отвореније рекао, о чему те америчке депеше пишу, да је рашчистио сам са собом и да је прихватио да независност Косова представља неизбежност. И ова власт, која је дошла после Тадића, имала је шансу првог дана када је дошла на власт да каже: Извините, претходна власт нешто је урадила са Косовом што није наша жеља, није наш план, ми ћемо стати и нећемо разговарати о независности КиМ и нећемо водити било какве преговоре. Они не само да нису то урадили, него су прихватили текстове које ни Тадић није потписао, а завршили су преговоре и ставили своје потписе и због тога су добили неку правну основу.

Била сам неко време, пре неколико месеци, на Косову, у Косовској Митровици, и видела сам како је народ забринут јер се видело да их је Београд оставио потпуно саме са косовским властима. То је видети очима врло тешко.

У коренима ове иницијативе је један у суштини дуготрајан проблем који драматично оптерећује Србију у политичком, економском, безбедносном и сваком другом смислу. Запостављање проблема донело би још веће тешкоће.

Чини ми се да је сада касно да се, како каже Александар Вучић, гледа у огледало да би се виделе ране и недостаци. Немогуће их је сада залечити, прешли сте црвену линију, сада се тражи решење када је све решено. Постављена је граница, потписани су документи, нема више српске власти на КиМ. Сваки Србин на КиМ треба сада да реши сопствени проблем са српским пасошем да би уопште могли да функционишту, да нађу

посао.

Чини ми се да је дијалог закаснио. Сада све личи на то да би Александар Вучић сада рекао: Ја сам тражио дијалог, ви нисте хтели, сада ће за нас неко други одлучивати, Америка, Европа или Уједињене нације.

Да ли мислите да је замрзавање српско-албанског конфликта и сваког дијалога корисније за српске интересе?

Јесте. Ако говоримо о 2000-им годинама, на пример 2006/7 када је био замрзнут дијалог, када смо још видели српску власт на КиМ, видели смо заинтересованост ЕУ и УН за тај дијалог. А још је и 2007. године иза тог "НЕ" независности Косова стајала је Русија, која је била спремна да помогне по том питању. Међутим, српска власт је прво попустила када је дозволила Еулексу да уђе на територију КиМ, мада је Русија била против тога.

Чини ми се да је и са променом власти и са општим међународним околностима замрзнут тај разговор и дијалог, он би могао након неког времена донети и неко добро решење за Србију.

Чак и данас, у овој ситуацији?

Чак и данас, у овој ситуацији.

У унутрашњи дијалог укључено је много фактора. Да ли могуће да се ипак изнађе неки консензус и шта би по вама то требало да буде? Где је та црвена линија или „достојанствено решење“?

Црвена линија је пређена. Већ постављене границе које не можеш да прођеш тек тако. Потребна вам је виза, Србима је потребна дозвола, потребни су косовски документи и за Србе са Косова и због тога не верујем у то да у том дијалогу неке политичке странке

Никада вас неће примити у ЕУ, али НАТО-у сте итекако потребни

Пише: Јелена Гускова
понедељак, 31 јул 2017 09:26

могу доћи до консензуса. То је сада немогуће!

И Русија има многе историјске територије насељене другим заједницама или ван данашњих граница. Можда није добро поређене, али како се она односи према њима и какву политику води?

Председник државе треба да води политику очувања државне територије. То је његов главни задатак. Наш садашњи председник је, за разлику од Јељцина, то одлично урадио. Не само да је сачувао целу нашу територију, него смо још добили и Крим. И сада још неке земље желе да буду у саставу наше државе, иако сада међународне околности нису томе наклоњене.

Знате шта – Косово је тек почетак. Да ли је Србија забринута за југ своје земље? Тамо се препремају и снаге за отцепљење те територије. Исто тако, један део Црне Горе и Македоније. Грешке претходне власти продужила је и ова власт. Толико грешака је направила према КиМ да је прекасно да се од народа сада тражи неко ново решење. Пут за решење је доста сужен. Једино што је сада могуће је нека врста замрзавања тог питања и непризнавање независности.

Међутим, желим да вас подсетим да се у документима Викиликса наводи да су Американци разрадили план под називом Стратегија К1 – циљ плана је био да се

Пише: Јелена Гускова
понедељак, 31 јул 2017 09:26

Београд натера да призна Косово, а да се то учини мирно, без потреса и озбиљних последица. Ова стратегија је укључивала четири фазе: у првој је требало да Америка да помогне новој власти да дође на власт у Србији и да то буде ново демократско руководство, то су били избори у јануару 2007. године, који су обећавали признање независности покрајине - они су чак давали и новац; у другој етапи задатак плана је био да управља последицама одвајања КИМ или бар прихватање тог процеса одвајања; трећа етапа је обухватала да Србију одобровољи низом новчаних донација, а онда у друштву треба покренути широку дискусију о томе како да се побољша живот и у Србију, и на КиМ; четврта етапа је требало да преоријентише Србију на будућност, на евроатланске интеграције, а не на прошлост, такозвано Косово. И то, са неком модификацијом, врло личи на то да се тај план остварује и сада. Фактички са том иницијативом председник Србије је изашао после посете Америци, и ова трећа и четврта етапа заједно ипак треба да убеди српско друштво у заједно признавање земаља економских, културних и других циљева како је недавно рекао амерички дипломата у Београду, најважнији задатак сада српског руководства.

Одлично познајете порекло албанског питања, оно практично траје од Приштинске лиге и има неку врсту прогреса. Докле све то може да одведе, да ли је могућ неки оружани сукоб, јер се и то на неки начин имплицира у образложењу иницијативе за унутрашњи дијалог.

Фактички са признањем тих промена и одвајања Косова од Србије косовско питање је добило огроман плус и план који је још био цртан за време Призренске лиге крајем 19. века је кренуо ка остварењу. Чим буде призната независност Косова одмах ће Албанци у Македонији кренути истим путем. Исто тако на југу Србије и један део Црне Горе. Због тога је признавање независности Косова врло опасно. Мада знам да нико од Александра Вучића неће тражити да призна независност Косова, него ће то бити некако камуфлирано у неку врсту уговора о добросуседству, неки уговор о пријатељству балканских земаља, региона или нешто друго. Наравно, дозвола да Албанци са КиМ имају своју столицу, можда пола столице, у УН. Осим тога, то питање Косова је само један од услова која се сада поставља српској власти. Сутра ће бити затражено увођење санкција Русији на путу Србије према ЕУ и НАТО. Власт ће то обавезно остваривати.

Никада вас неће примити у ЕУ, али НАТО-у сте итекако потребни

Пише: Јелена Гускова
понедељак, 31 јул 2017 09:26

